

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
I POLITYKI REGIONALNEJ
(NR 70)
z dnia 9 lipca 2025 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (nr 70)

9 lipca 2025 r.

Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej, obradująca pod przewodnictwem posła **Michała Krawczyka (KO)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2024 roku (druk nr 1405) w zakresie działania Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli: **Dariusz Łubian** pełniący obowiązki wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli oraz **Paweł Zambrzycki** pełniący obowiązki dyrektor Departamentu Infrastruktury Najwyższej Izby Kontroli.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Matusz Daszewski** i **Sławomir Jakubczak** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Dzień dobry, witam państwa bardzo serdecznie. Otwieram 70. posiedzenie Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Witam panie posłanki i panów posłów. Witam zaproszonych gości. Witam pana Pawła Zambrzyckiego, pełniącego obowiązki dyrektora Departamentu Infrastruktury Najwyższej Izby Kontroli. Witam też pana Dariusza Łubiana, pełniącego obowiązki wicedyrektora Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli. Witam panów dyrektorów.

Stwierdzam kworum.

Szanowni państwo, porządek dzienny obejmuje jeden punkt. Jest to rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności NIK w 2024 roku (druk nr 1405) w zakresie działania Komisji. Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, stwierdzę, że Komisja przyjęła porządek dzienny. Nie słyszę sprzeciwu, bardzo dziękuję.

Przystępujemy do realizacji porządku. Bardzo proszę przedstawiciela NIK o przedstawienie sprawozdania z działalności w 2024 roku. Bardzo proszę.

Pełniący obowiązki wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli Dariusz Łubian:

Dziękuję, panie przewodniczący i szanowni państwo. Dariusz Łubian, pełniący obowiązki wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej.

Prezentowane sprawozdanie z działalności NIK w 2024 roku ma 5 rozdziałów. Jest kompleksowo omówiony pełny zakres działalności NIK. Są to informacje ogólne o zakresie działania NIK, informacje o działalności kontrolnej i jej rezultatach, informacje o współpracy z Sejmem, instytucjami państwowymi i ze społeczeństwem, informacje o współpracy z partnerami zagranicznymi, a także rozdział dotyczący wykonania budżetu NIK w 2024 roku. W załącznikach znajdują państwo wykaz kontroli wykonania budżetu państwa, wykaz kontroli planowych zakończonych w 2024 roku, wykaz kontroli doraźnych zrealizowanych w 2024 roku. Jest tam także nowy załącznik, w którym ujęto tematy kontroli planowych i doraźnych realizowanych w 2024 roku, których realizacja przeszła z 2024 r. na 2025 r. One były więc rozpoczęte w 2024 roku, ale nie były jeszcze zakończone.

Teraz przedstawię kilka liczb obrazujących zakres działania NIK. NIK zrealizował w ubiegłym roku 185 tematów kontroli planowych i doraźnych. Zrealizowaliśmy 1464 kontrole w jednostkach. Po tych kontrolach sformułowano 5183 wnioski pokontrolne, z których 74% zostało przyjęte do realizacji albo jest już zrealizowane. NIK przedłożyła Sejmowi 102 informacje o wynikach kontroli, a także analizę wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej. Oczywiście

przedłożyła też Sejmowi sprawozdanie z działalności, o którym rozmawiamy w tym momencie. Przedstawiciele Najwyższej Izby Kontroli uczestniczyli w 599 posiedzeniach komisji i podkomisji sejmowych, w tym w posiedzeniach Wysokiej Komisji.

W 2024 r. NIK na zlecenie Sejmu przeprowadziła kontrolę realizacji zadań przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji oraz Radę Mediów Narodowych. Informacja o wynikach tej kontroli została przedstawiona już w 2025 r. Ponadto na zlecenie marszałka Sejmu przeprowadziliśmy kontrolę finansowania kościołów i innych związków wyznaniowych. Wyniki tej kontroli też zostały opublikowane już w maju 2025 r. Właśnie w ramach kontroli finansowania kościołów było też przeprowadzone badanie kwestionariuszowe adresowane do wszystkich 2807 jednostek samorządu terytorialnego.

Może teraz powiem jeszcze kilka słów na temat innych aspektów działalności. NIK sformułowała w ubiegłym roku 90 wniosków de lege ferenda. W 2024 roku zrealizowano w pełni lub częściowo 24 wnioski de lege ferenda, w tym niektóre z 2024 r. Część wniosków sformulowano w latach wcześniejszych. W ubiegłym roku skierowano 118 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, 54 zawiadomienia dotyczące popełnienia wykroczeń i 114 zawiadomień o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych. Finansowe rezultaty kontroli wyniosły łącznie 18,1 mld złotych. Natomiast korzyści finansowe, tj. te kwoty, które dzięki kontrolom NIK zostały lub zostaną pozyskane albo zaoszczędzone, wyniosły 123 mln złotych.

NIK przesłała do Sejmu informacje o wynikach kilkunastu kontroli planowych w zakresie zainteresowania Komisji. Nie będę tu przytaczał ich wszystkich. Przytoczę tylko wybrane kontrole, bo rzeczywiście było ich sporo. Była to na przykład kontrola działań wybranych organów administracji publicznej na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy; kontrola udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej; kontrola wsparcia finansowego samorządów przez państwo w okresie reform podatkowych i odbudowy gospodarki po epidemii COVID-19; kontrola realizacji inwestycji drogowych w ramach rządowego funduszu „Polski ład. Program inwestycji strategicznych”; kontrola działania organów administracji publicznej na rzecz zapobiegania powstawaniu odpadów i zapewnienia recyklingu; kontrola dotycząca rozwoju infrastruktury ochrony zdrowia dofinansowanej z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego, kontrola działań na rzecz jakości powietrza w uzdrowiskach; kontrola dotycząca reklamy w przestrzeni publicznej oraz kontrola ograniczania ruchu samochodowego w miastach. Była to także taka kontrola, która odbiła się dość szerokim echem, czyli kontrola zapobiegania bezdomności zwierząt.

W ubiegłym roku Najwyższa Izba Kontroli zakończyła także ponad 20 tematów kontroli doraźnych związanych z zakresem działania samorządu terytorialnego. Również wymienię tylko niektóre z nich. Była to na przykład kontrola doraźna ochrony zarządzania terenami zielonymi w miastach województwa podlaskiego; kontrola realizacji rządowego programu na rzecz zwiększenia szans rozwojowych ziemi ślupskiej; kontrola prawidłowości i skuteczności działań gmin województwa małopolskiego wobec dłużników alimentacyjnych; kontrola utrzymania sieci dróg gminnych na obszarach zabudowy mieszkalnej w województwie wielkopolskim; kontrola wykonania wniosków pokontrolnych po kontroli utrzymania i wykorzystania wschodniego szlaku rowerowego „Green Velo”; kontrola realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej w Starogardzie oraz kontrola organizacji zbiorowego transportu publicznego w wybranych gminach województwa dolnośląskiego. Jak więc państwo widzą, tych kontroli było wiele.

Ponadto, w 2020 r. podjęto kontrole planowe, które nie zostały zakończone w 2020 r. Były finalizowane w 2025 r. Była to na przykład kontrola zapewnienia bezpieczeństwa, informacji i ciągłości działań systemów informatycznych w jednostkach samorządu terytorialnego. Informacja o wynikach tej kontroli została już przekazana do Sejmu i była omawiana na posiedzeniu sejmowej Komisji cyfryzacji. W ubiegłym roku prowadzona była także kontrola wykluczenia komunikacyjnego w transporcie kolejowym; kontrola nadzoru wojewody nad realizacją na szczeblu powiatowym zadań z zakresu ewidencji gruntów i budynków; kontrola realizacji uchwał antysmogowych; kontrola bezpieczeństwa zakładów, obiektów i urządzeń o istotnym znaczeniu dla funkcjonowania aglomeracji miejskich w województwie lubelskim; kontrola funkcjonowania Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego oraz kontrola wykorzystania unijnych instrumentów finansowych na rozwój i wzrost konkurencyjności regionalnej. Tych kontroli również było więc wiele.

Dodatkowo warto jeszcze poinformować o tym, że kontrolerzy NIK uczestniczyli w 25 z 27 kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w Polsce, które dotyczyły wykorzystania

funduszy unijnych na rozwój regionalny. Dodatkowa informacja jest taka, że w planie pracy na 2025 rok także są przewidziane liczne kontrole związane z działalnością samorządu terytorialnego, na przykład kontrola realizacji projektu „Cyberbezpieczny samorząd”. Ten projekt jest realizowany w ramach programu „Fundusze europejskie na rozwój cyfrowy”. Ta kontrola już jest rozpoczęta. Będzie także realizowana kontrola realizacji Krajowego Planu Odbudowy i zwiększenia odporności ze szczególnym uwzględnieniem wyboru i realizacji inwestycji samorządu gminnego. Przewidziana jest także kontrola opieki nad osobami starszymi w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich oraz kontrola funkcjonowania nadzoru wojewodów nad jednostkami samorządu terytorialnego. Przewidziana jest także ważna kontrola cyberbezpieczeństwa wybranych usług kluczowych. Ta kontrola jest ważna, bo dotyczy na przykład spółek komunalnych dostarczających wodę.

Teraz oddam głos panu dyrektorowi Zambrzyckiemu, który uzupełni wypowiedź informacjami o kontrolach dotyczących infrastruktury. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Dziękuję.

Bardzo proszę pani dyrektorze.

Pełniący obowiązki dyrektor Departamentu Infrastruktury NIK Paweł Zambrzycki:

Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo, pan dyrektor w zasadzie wymienił szerokie spektrum działalności kontrolnej.

Mogę jedynie dodać, że oprócz wymienionych kontroli w zakresie infrastruktury dotyczącej spraw samorządu realizowana była także kontrola ograniczenia ruchu samochodowego w miastach przez delegaturę w Poznaniu oraz realizacja poszczególnych inwestycji drogowych. Jako przykład podać mogę przebudowę drogi wojewódzkiej nr 249 wraz z uruchomieniem przeprawy promowej przez Wisłę na wysokości Solca Kujawskiego i Czarnowa. Kontrolowana była również organizacja transportu zbiorowego publicznego na przykładzie wybranych gmin województwa dolnośląskiego. Natomiast jeśli chodzi o zakres kontroli, które nie zostały zakończone 2024 r., ale zostały zakończone w 2025 r., to jest to kwestia wykluczenia komunikacyjnego w zakresie przewozów autobusowych mieszkańców obszarów pozamiejskich. Wyniki tej kontroli nie są jeszcze opublikowane, ale jest ona na finiszu. Poza tym była jeszcze kontrola oznakowania dróg publicznych. To również była kontrola, która odbiła się szerokim echem w mediach. Te wyniki są już opublikowane.

Nie chcę już przeciągać. Rzeczywiście, działalności kontrolnej w tym obszarze było bardzo dużo. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Bardzo dziękuję panom dyrektorom.

Otwieram dyskusję. Czy ktoś z pań posłanek i panów posłów pragnie zabrać głos? Nie widzę.

Pozwolę sobie zatem zadać pytanie. Nie wiem, do którego z panów ono powinno być skierowane, ale proszę powiedzieć... Zajmujemy się sprawozdaniem z działalności NIK za 2024 rok w interesującym naszą Komisję obszarze działania samorządu terytorialnego i instytucji, które najbliższej współpracują z samorządem terytorialnym. Może mogliby panowie krótko scharakteryzować te problemy, z którymi według kontroli boryka się samorząd terytorialny. Chodzi o takie podstawowe, główne problemy, które identyfikujecie na podstawie kontroli przeprowadzonych w 2024 r.

Pełniący obowiązki wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej NIK Dariusz Łubian:

Panie przewodniczący, problemy, które widzimy, są czasem właśnie problemami związanymi z finansowaniem działalności samorządu terytorialnego.

Nastąpiła jednak zmiana przepisów w tym zakresie i myślę, że te problemy będą mniejsze. Widzę też problemy dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa informacji i ochrony danych przetwarzanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Dotyczy to cyberbezpieczeństwa danych przetwarzanych nie tylko w urzędach samorządowych, lecz także w ich jednostkach organizacyjnych. Jest to problem, ponieważ administracja w coraz większym stopniu staje się cyfrowa. Rosną natomiast zagrożenia atakami hakerskimi. Mogą to być także zagrożenia związane z atakami typu hybrydowego. To jest aspekt, na który trzeba zwrócić uwagę. Była też podjęta kontrola

dotycząca zapewnienia miejsc schronienia, potocznie nazywanych schronami. Ona też pokazała, że jest tam wiele do zrobienia.

Tyle mógłbym w dużym skrócie powiedzieć o tych problemach, które są poważne czy najważniejsze. Oczywiście generalnie problemy dotyczą także realizacji inwestycji samorządowych. To są jedna problemy, które są typowe może nie nawet dla samego samorządu, ale generalnie dla instytucji publicznych realizujących inwestycje. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Mógłby pan powiedzieć dwa zdania o tej ostatniej kwestii, czyli o kwestii realizacji inwestycji? Jakie są podstawowe problemy, z którymi borykają się instytucje? Oczywiście interesuje nas obszar samorządowy.

Pełniący obowiązki wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej NIK Dariusz Łubian:

Powiem tak – generalnie większość inwestycji jest realizowana z pewnym opóźnieniem. To są problemy dotyczące większości inwestycji publicznych. One się przeciągają. Obserwujemy też takie problemy, że czasem następuje wzrost kosztów i pojawiają się roszczenia wykonawców dotyczące zapewnienia dodatkowego finansowania. Tyle mogę powiedzieć tak bardzo ogólnie. Nie znam oczywiście szczegółów wszystkich kontroli, które zostały wymienione w sprawozdaniu. Nie wszystkie były prowadzone przez departament, w którym pracuję, czyli departament administracji publicznej. Jednak, kiedy patrzę przeglądowo na te właśnie kwestie, to wydaje mi się, że najważniejsza jest kwestia bezpieczeństwa w związku z konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy, w związku z agresją rosyjską. To jest też kwestia zapewnienia bezpieczeństwa zakładów, obiektów i urzędów komunalnych.

Jeżeli pan dyrektor chciałby coś dodać, to oddam głos. Dziękuję.

Pełniący obowiązki dyrektor Departamentu Infrastruktury NIK Paweł Zambrzycki:

Z perspektywy infrastruktury i inwestycji w infrastrukturę mogę powiedzieć, że powtarzają się pewne problemy, które obserwujemy w kolejnych kontrolach. Chodzi tu głównie o zakres inwestycji drogowych. Przeważnie etap przetargowy nie wychodzi najgorzej. Przepisy funkcjonują w miarę dobrze i rzadko trafiamy na istotne nieprawidłowości w tym obszarze. Natomiast dużo gorzej jest już z nadzorem nad inwestycjami, w szczególności zaś z procedurami odbiorowymi oraz z zapewnieniem ciągłości i trwałości tych inwestycji. Nieprawidłowo przeprowadzone procedury odbiorowe często przekładają się na to, że nie ma gwarancji co do jakości i trwałości usług. Często napotykamy na problemy niedochodzenia czy nienaliczania kar umownych w sytuacjach, kiedy przewidują to umowy. To są rzeczy, które powtarzają się w kontrolach samorządowych bardzo często – tym częściej, im niższy kontrolujemy szczebel. Wynika to naszym zdaniem wprost z niedostatków personelu doświadczonego w zakresie realizacji tych inwestycji. Czasem wynika to również z jakichś problemów organizacyjnych, a przeważnie właśnie z problemów finansowych związanych z personelem, który powinien profesjonalnie prowadzić tę inwestycję.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Dziękuję bardzo.

Zgłasza się pan poseł Wieczorek. Proszę uprzejmie.

Poseł Jarosław Wiesław Wieczorek (PiS):

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący.

Wysoka Komisjo, mam pytanie. Być może było to już zawarte w jakiejś prezentacji Najwyższej Izby Kontroli, natomiast może mogliby państwo posłużyć się jakimiś danymi i liczbami? Jest tu bowiem dużo wyjątkowo ogólnych informacji. Rozumiem, że prezentacja dotyczyła aspektów związanych z kontrolą samorządów za rok 2024. Czy można by się do tego odnieść? Czy macie jakieś mierniki? Chodzi o parametry porównawcze, na przykład o porównanie do lat wcześniejszych w segmencie „x”. Jak było w 2022 roku, 2023 roku... Chodzi o coś takiego, że na przykład wtedy na liczbę skontrolowanych podmiotów jednostek samorządu terytorialnego realizacja inwestycji wypadła tak, a w 2024 wypadła tak. Czy mogą panowie przedstawić takie sparatoryzowane informacje w kontekście jakiejś osi czasu?

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Bardzo proszę, panie dyrektore.

Pełniący obowiązki wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej NIK Dariusz Łubian:

Mogę odnieść się do tej części działalności kontrolnej, którą zajmuję się bezpośrednio. Zajmuje się m.in. działaniami dotyczącymi informatyzacji.

Ta kontrola, o której mówiłem, czyli kontrola zapewnienia bezpieczeństwa informacji w jednostkach samorządu terytorialnego, była już trzecią kontrolą przeprowadzoną na przestrzeni ostatnich 10 lat. Mogę powiedzieć, że stan cyberbezpieczeństwa nie uległ zasadniczej poprawie. Generalnie sytuacja nadal jest najgorsza w najmniejszych jednostkach samorządu terytorialnego, czyli najczęściej w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich. Być może coś się tu poprawi dzięki realizacji dużego projektu „Cyberbezpieczny samorząd”, który właśnie jest przez nas kontrolowany. Natomiast na pewno problemem jest to, że małe gminy mają niedostatek środków na zapewnienie zatrudnienia albo wynajęcia odpowiedniego fachowca, który w sposób stały zajmowałby się zagadnieniami dotyczącymi cyberbezpieczeństwa. Wtedy te zagadnienia mogłyby być odpowiednio zorganizowane. Na pewno będziemy jeszcze wracać do tego tematu, dlatego że urzędy przedstawiają się z działaniami na dokumentach papierowych na prowadzenie działalności w sposób w pełni scyfryzowany, czyli na elektroniczne zarządzanie dokumentacją. Trzeba więc zwrócić szczególną uwagę na zapewnienie bezpieczeństwa danych przetwarzanych w urzędach. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Bardzo dziękuję.

Nie widzę więcej zgłoszeń w dyskusji. W związku z tym zamykam dyskusję.

Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, stwierdzę, że Komisja przyjęła pozytywną opinię o sprawozdaniu z działalności NIK w 2024 roku w zakresie działania Komisji. Nie słyszę sprzeciwu.

Stwierdzam, że Komisja przyjęła pozytywną opinię dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej o sprawozdaniu z działalności NIK w 2024 roku w zakresie działania Komisji.

Zamykam posiedzenie. Bardzo państwu dziękuję.

Jeszcze tylko jedno ogłoszenie. Zaraz dostaną państwo informację na ten temat, ale chyba o 17.30 jest dzisiaj w porządku obrad drugie czytanie tego projektu dotyczącego SIM-ów, który omawialiśmy na wspólnym posiedzeniu z Komisją Infrastruktury. Jeśli będą poprawki – a wszystko wskazuje na to, że będą – to o 20.00 odbędzie się dzisiaj warunkowe posiedzenie Komisji wspólnie z Komisją Infrastruktury. Bardzo dziękuję.